

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog „Sokolska prosvetu“

Ljubljana,
18 avgusta 1933

God. IV
Broj 33

Izlazi svakog petka • Godišnja preplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6, telefon broj 2177 • Račun poštanske štedionice broj 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Anomalije

Mnogima poimanje Sokolstva često nije posve jasno i vodi ih do izvesne konfuznosti. Zato se i greši, ne malo, „intra et extra muros“ — u sokolskim redovima samim kao i izvan njih. Međutim, u Sokolstvu i o njemu nismo da bude dileme ni balansiranja. Ono se zna što je, kakav mu je cilj i za čim teži. Sokolstvo ima već odavna izgraden svoj program, i po njemu treba raditi, akomodirajući taj rad savremenim narodnim potrebnama i prilikama, ali bez ikakvog laviranja i eksperimentiranja, jer to za Sokolstvo ne može, da bude od koristi, a vrlo lako može da mu nanese štete. Dakle, oni, kojima to još nije jasno, treba da svoje poglede na Sokolstvo iskristališu, da ih razbistre i onda da se odluče. Uđu li u sokolske redove, treba da i sokolski rade, otvoreno i koliko im sile i prilike dopuštaju, a ako to ne mogu ili ako za to nisu, bolje da ostanu izvan ih i da onako samo lepo „simpatiču“. Tada će moći da se povezuju i za druge akcije, posve slobodno i nesmetano.

Stara je stvar, da je Sokolstvo isključivalo iz svojih redova svaku politiku i političku akciju, jer ono je i mora da bude strogo vanpolitička organizacija, koja stoji nad svim političkim pokretima i strankama. Jedino tako ono može da održi čistotu svoje ideje i ideologije, svoga rada za narod i državu i svojih visokih idea jugoslovenskih i slovenskih uopće. I najmanje pa i najnedužnije političke primese i natruhe, bile one i s najboljim i najčišćim namerama, Sokolstvu mogu neminovno da škode. Pa i čemu bi bilo potrebno izvesno političko farbanje jednom velikom skupu ljudi, od kojih u svom privatnom životu mnogi i mnogi već imaju svoja određena i usvojena politička uverenja i gledanja, i da im se sada kao skupu, instituciju, podaju kakve političke boje, ili da ih se stavljaju u ulogu stranačkih satelita? Sokolstvo samo ima svoj politički program, svoje određeno gledište na državno-politička pitanja. Taj je program jasan: Jedan jedinstveni narod jugoslovenski, jedna jugoslovenska država Kraljevina Jugoslavija! Unutar toga okvira Sokolstvo daje punu slobodu svakome da se u svom privatnom i javnom životu politički orijentise i opredelite, ali svaki član sokolske organizacije u tom svom političkom javnom radu ne sme nikada da se ogreši o svoja visoka sokolska načela, koja moraju da mu u njegovom svemu životu budu kao čestitom čoveku i pravom Sokolu najveća svetinja, njegov Vjeru.

U živoj praksi pak, u dnevnom životu, ima često mnogo slučajeva, da bi se Sokolstvo pod vidom simpatija i naklonosti htelo na neki način da angažuje za uloge, koje ono ne može niti sime da igra. Ne čine se stoga Sokolstvu nikakove usluge, ako ono od političkih ljudi, bilo pojedinaca ili grupa prima javna priznanja i pohvale, iako se ističe, da Sokolstvo treba pomagati i podupirati ili pak kako se ono podupire i kako će se i nadalje podupirati. Nećemo kazati, da to možda miriši na kakovo političko tutorstvo ili recimo na neželjeni protekcionizam bilo s kojne strane, ali već samim isticanjem toga od strane jedne političke grupe Sokolstvu može da bude samo od štete, jer — kao što se zna — u njegovim redovima ima ljudi raznih političkih gledanja, ali koji su se u sokolskom radu postavili na jedinstvenu liniju da zajednički s najboljim svojim silama pregnu na opću korist naroda i države. Čemu onda bez potrebe reći, koje nimalo ne koriste sokolskoj unutrašnjoj homogenosti, stabilnosti njegove organizacije i čistoti njegove ideje i njegovog rada? U ovakve baš greške čine se često i u samim sokolskim redovima od pojedinaca, koji nisu mogli da se sokolski sažive i da proučku u srž i bit Sokolstva i sokolske misli. Ovi „gikseri“ su tim teži i neoprostiviji ako dolaze od uticajnijih pojedinaca, koji u svom socijalnom i javnom životu zauzimaju vidnije položaje. Toga se treba najbržije klonuti, jer u Sokolstvu svaki subjektivizam treba podrediti interesima celine, organizacije kao takove, a time će se baš onda najbolje poslužiti interesima naroda, kome Sokolstvo jedino i služi. Stoga ovakove vrškove, koji počinju naglo da strše i koji time narušavaju onu sokolsku demokratsku gladinu, jedino gledajući na svoj lični kult, treba nastojati podrezati, izjednačiti i dovesti ih na pravu

Sokolstvo kroz nemačke naočari

Jedan zanimljiv članak nemačke revije »Reclams Universum«

Poznata nemačka revija »Reclams Universum« donela je nedavno na uvdnom mestu jedan članak o Sokolstvu, ilustrovan s nekoliko slika, pod naslovom »Sokol i njegova ideja«. Iako pisac tog članka gleda na Sokolstvo kroz posebne nemačke šoviničke naočari, sa prilično nejasnosti u poznavanju mnogih sokolskih priroda te se nekim i suviše originalnim tvrdnjama i konfuznim shvatnjima, osobito u političkom pogledu, ipak, apstrahirajući od svih tih piščevih nastranosti, vredno je da zabeležimo i u našoj sokolskoj štampi ovaj članak, da se vidi, kako ni ovaj predstavnik današnje »rasne« Hitlerove Nemačke ne može a da Sokolstvu ne koncedira veliku ulogu, koju je ono izvršilo u nacionalnom preporodu slovenskih naroda, te kako sam otvoreno veli, da je »Sokol bio najgenijalnija priprava za nacionalnu revoluciju i najsjajniji primer, kako se iz stare države stvara nova...«

Zanimljivo je nadalje, kako pisac članka teško optužuje kratkovidnu politiku Austro-Ugarske, koju da je u ono doba Monarhija vodila u pravcu slovenskog protekcionizma protiv velikonemačkog duha. To medutim u stvari samo potvrđuje tradicionalno nepoznavanje istorije, političkog života i priroda slovenskih naroda od strane Nemača, a valjda zato, jer su Slovenci smatrali »inferiornom rasom«, kojoj su silom hteli da se nametnu kao »Kulturträgeria«.

Članak u celini glasi:

Generalni štab bivše c. i kr. austrijske vojske trče su vjetke brigade: Budući rat, tako je štab rezonovao, teško da će se dati voditi samo s rezervistima. Budući rat biće rat ljudskih masa i zato će biti potrebljivo u svim državama pozvati pod oružje milijone ljudi, a možda takoder i žene.

U tim i takvim okolnostima generalni štab austro-ugarske vojske nije imao ništa protiv što su oficiri poučavali »Sokole« u vojničkom streļjanju.

»Sokoli« nisu bili smatrani za ništa drugoga nego za slovenska telovežbačka društva. Izvana se u početku dakle skoro nisu razlikovali od onih Janović učenika, koji su svake nedelje i u drugim svečanim prilikama stupali po cestama nemačke Austrije sa svojim čin-bumbum-trara.

Tu stvar bili su počeli Česi. Kada

je austrijska vlada pod Taafom i Badenjem iznašla češku narodnost, da bi stvorila nekakvu protutež napravu austrijskim Nemcima, koji su bili okuženi velenemackim duhom, tada se je brojem neznačna češka inteligencija spremala da osnuje organizaciju, koju je označila telovežbačkim društvom i dala joj ime »Sokol«.

Cesi, čiji je smisao za državnost i narodnost morao silom da spava snom pravednika punih pet stoleća i više, ne nadano su dalji od sebe muževe iznenadujućih političkih sposobnosti. Da spomenem samo Riga...

Taj Riger i ljudi oko njega osnivali su dakle telovežbačka društva, nazivali ih »Sokol« i stvorili im uniforme da ih zgodnijih i lepših ne možemo zamisliti.

Pa kako je bila vanjština tih Sokola vojnička, tako je — i što je još gore — vojnička i politička bila njihova organizacija. Nemački državljanin je tome telovežbačkom društvu pristupao i ne pristupao. Češki (i kasnije takoder i hrvatski) državljanin morao je da postane član Sokola, ako nije htio da sam sebe gospodarski upropasti i da se izloži brutalnom bojkotu.

Svaki Čeh nije bio sposoban za vojsku. Zato je tu bila civilna organizacija Sokola, i ko nije bio vojnik ili oficir, morao je pak da bude »okružni načelnik« ili »načelnik postaje (Bezirkshauptmann, Stationsvorstand)«.

Da su bili u Bečeju malo manje naini i malo manje protivni nemštvu, morali bi se onda upitati, kakvi smo treba da ima to iigrarene, da su mlinaru postavili za »Hauptmann« i veletrgovca za »Bezirkshauptmann«, kada je ipak tu bio pravi »Bezirkshauptmann (sreski načelnik)...

Sokol je bio najgenijalnija priprava revolucije. I kada se je car Karlo sa svojim nadase mizernim apelom »Moji narodi su zreli« (Meine Völker sind mündig) sam lišio svih prava i časti, tada u onim austrijskim državama u kojima su bili Sloveni, niti za sekundu nije nastupio vakuum. U čas zauzeju su sav državni aparat poverljivi Sokoli: vojništvo, civilno činovništvo — čekal Sve je to bilo Sokol.

Sokola i njegovu ideju u toku vremena poprimili su svi austrijski Slovenci. Sokol je najsjajniji primer, kako se iz stare države stvara nova. Sokol je najstrašnija opomena za državnu tvorbu, koja ne zna da svu borbenu volju svoga ljudstva, sve ideale slobode i svu ljubav naroda bezuslovno i bez prestantka absorbuje u celinu državnog naroda. —

Poslednjih godina sve to više se uvada u raspored predavanja za učitelje telovežbe, prednjake, slušaoca na visokim školama za telesni uzgoj i t. d. pouk iz antropometrije, i to teoretski i praktički. U tom smislu smo i mi takoder uveli u program za savezni prednjački tečaj antropometriju i nastojimo da polaznicima tečaja dade osnovne pojmove o antropometriji, kojima bi se mogli pri svome daljinjem delovanju u društvu i župi uspešno koristiti.

Ali sva ta predavanja imaju naravno samo teoretski, ograničeni značaj. Za nas je pak najvažnija praktična antropometrija, izvedena na vežbačima, da po provedenom merenju možemo iz dobijenih mera zaklju-

civati sve ono što se dade izvadati iz tog merenja. Tako smo po odobrenju tehničkog odbora Saveza SKJ iskoristili ovogodišnji pokrajinski slet u Ljubljani, te smo dr. B. Škerlj i ja pregledali takmičare i takmičare te na njima vršili razna opažanja i uznimali različne mere. Antropometričke karte, koje su se za članove i članice razlikovale već po samoj boji, imaju sledeće rubrike: župa, društvo; takmiči u višem (srednjem, nižem) deljenju; ime i prezime, godina i mesto rođenja, zvanje (izobrazba), primetba. Nato slede mere: težina, visina, opseg, visina simfize (uzrasta), visina ili spinale, širina ramena, širina mednica, dužina i širina lubanje; zatim Rohrerov indeks, dužina nogu, indeks

sokolsku liniju. Jer nije Sokolstvo ničiji monopol, ni onih koji su u njemu, pa ni onih koji su izvan njega. Ono je narodno i ono služi samo narodu te ne može da se vezuje ni za pojedince ni za grupe, ni leže ni desne strane. Ono ne sme da bude u nikakvom položaju zavisnosti, a niti da mu se rad koči u usporava reglementima jednog uskog birokratskog gledanja, koje ne proizlazi iz jednog šireg i dubljeg poznavanja rada i današnje uloge Sokolstva i narodu i državi, koje svakako pret-

opseg, indeks trupa, indeks lubanje, boja očiju, boja kose te kompleksije. Za članice bile su još i posebne rubrike za menaru, ako je udana i koliko je rodila dece. Konačno su u karti još dve rubrike: koji sport dotični gaji i kakve je uspehe postigao u raznim sportskim granama. Mnogi nas je takmičar pitao, čemu užimamo te mere i zašto nam služe beleške u pogledu boje očiju, kose i t. d. Srpska je ovome članaka stoga, da svim intezentima ukratko razjasni, kakve smo namere imali pri tom merenju na prošlom sletu u Ljubljani.

1) Antropometrija teži da utvrdi kod pojedinca u izvesnoj čovečoj dobi telesno stanje, naročito pak da poda neku sliku o vanjskoj površini čovečeg tela, za koju su pre svega merodavne kosti, mišice i potkožna mast. Kako u našim rubrikama nisu bili zapisani nikakovi opsezi (prsnog koša, udova i t. d.) nismo se namerali uopće da obaziremo na opći razvoj mišića, jer bi pri tako velikom broju onih, koje smo imali pretražiti, bilo rada i preko glave, pošto je to bilo kod nas prvo merenje u takvom opsegu. Radi toga će nam dobivene mere služiti najviše za prosudjivanje skeleta, a time i stasa pojedinca. Iz utetih mera da se povuci mnogi zaključci u pogledu dužine trupa i s obzirom na dužinu udova. I baš je to takoder od dovoljno praktičnog značaja za telovežbu, jer već znamo, da se danu n. pr. postignuti najbolji uspesi pri bacanju kopila, diska, pri plivanju i t. d. razmerno dugim udovima. Mi ćemo, dakle, pojedincu, koji ima duge gornje udove, preporučivati da posvete veću pažnju vežbanju (treningu) bacanju diska, kopila i t. d., jer doči imat takoder već radi svoje posebne konstrukcije tela uopće više sânsa da pri takmičenju postigne više tačaka. Pojedincu s dugim donjim ekstremitetima preporučamo one grane, pri kojima dužina donjih udova dolazi do posebnog izražaja.

2) Redovito, t. j. recimo svake godine barem jedanput izvedeno merenje, ima pak kod mlađeg čoveka još i drugi značaj, da se naime uporedjuju rezultate iz svake pojedine godine. Sokolski domovi

ne može pri tome tačno da utvrdi napredak. Ako bi se uporedivalo one rezultate postignute kod vežbača s onima kod nevežbača da bi se time utvrditi važan praktični značaj telovežbe uopće. Naročito je to merenje važno pri mlađem čoveku, pri kojem beležimo iz godine u godinu napredovanje u spretnosti, rastu kostiju i mješica. Antropometrijski podaci dopuštali bi da se postavi neka »biologija vežbača prema nevežbaču. Naravno, morali bi meriti, koje smo uzelj prilikom ovogodišnjeg sleta u Ljubljani, dodati i još mnoge druge, n. pr. zapreminu pluća, opseg prsnog koša, ekstremitet, razne druge beleške, koje dobivamo dinamometrom, ergografom i t. d. Gledom na to, mi smo, dakle, još u početku antropometrijskog rada.

3) Osim tih dvaju razloga pri ovoj godišnjem merenju vežbača vodila nas je još i druga misao, naime da iskoristimo taj izabrani materijal iz svih krajeva Jugoslavije u čisto znanstvene svrhe, da pokušamo utvrditi rasnu pripadnost pojedinaca po znakovima, koji su poznati u antropologiji. U tu svrhu smo redovito beležili takoder i boju kose, boju očiju i osim toga još visinu i širinu lubanje. To je pak minimum tih mera, koje će pak unatoč toga biti od velike važnosti. Rasna pripadnost Jugoslovena za sada je još zasebni problem. Stanovnike Jugoslavije su već pre merili strani naučenja, a sada da pak hoćemo mi sami da upoznamo svoj vlastiti narod. O toj stvari je već pred godinama pisao dr. Škerlj, kada je vršio merenja Jugoslovena u Pragu i dece na ljubljanskim školama. Pri sadanjem materijala podaci će biti dragoceni, jer se odnose na odraslog čoveka. O tim rezultatima već će se izvestiti.

Takov su, dakle, bili motivi, koji su upućivali da iskoristimo nastup vežbača-takmičara na ovogodišnjem pokrajinskom sletu, da utvrdimo konstrukciju vežbačevog tela, da redoviti merenjem utvrdimo napredak vežbača prema nevežbaču i da konačno počnemo sami s rasnim opredeljenjem Jugoslovena.

Dr. Alija Košir, Ljubljana.

Antropometrija i Sokolstvo

Poslednjih godina sve to više se uvada u raspored predavanja za učitelje telovežbe, prednjake, slušaoca na visokim školama za telesni uzgoj i t. d. pouk iz antropometrije, i to teoretski i praktički. U tom smislu smo i mi takoder uveli u program za savezni prednjački tečaj antropometriju i nastojimo da polaznicima tečaja dade osnovne pojmove o antropometriji, kojima bi se mogli pri svome daljinjem delovanju u društvu i župi uspešno koristiti.

Ali sva ta predavanja imaju naravno samo teoretski, ograničeni značaj. Za nas je pak najvažnija praktična antropometrija, izvedena na vežbačima, da po provedenom merenju možemo iz dobijenih mera zaklju-

čiti sve ono što se dade izvadati iz tog merenja. Tako smo po odobrenju tehničkog odbora Saveza SKJ iskoristili ovogodišnji pokrajinski slet u Ljubljani, te smo dr. B. Škerlj i ja pregledali takmičare i takmičare te na njima vršili razna opažanja i uznimali različne mere. Antropometričke karte, koje su se za članove i članice razlikovale već po samoj boji, imaju sledeće rubrike: župa, društvo; takmiči u višem (srednjem, nižem) deljenju; ime i prezime, godina i mesto rođenja, zvanje (izobrazba), primetba. Nato slede mere: težina, visina, opseg, visina simfize (uzrasta), visina ili spinale, širina ramena, širina mednica, dužina i širina lubanje; zatim Rohrerov indeks, dužina nogu, indeks

sokolsku liniju. Jer nije Sokolstvo ničiji monopol, ni onih koji su u njemu, pa ni onih koji su izvan njega. Ono je narodno i ono služi samo narodu te ne može da se vezuje ni za pojedince ni za grupe, ni leže ni desne strane. Ono ne sme da bude u

SLOVENSKO SOKOLSTVO

Povoljna bilansa sokolskog rada Pljenjske župe

Staro česko mesto Pljenj, centar znamenite industrije piva na českom zapadu, možemo punim pravom smatrati kao važno sokolsko žarište zapadnog dela Čehoslovačke Republike. Pisali smo već jednom o radu Pljenjske župe, kojoj je na čelu starosta brat dr. Avguštin Šip i načelnik br. Štrunc. Vrednost sokolskog rada ove župe osobito se je pokazala god. 1929 prilikom velikog pokrajinskog sleta čehoslovačkog Sokolstva, koji je bio održan u Pljenju, a koji je utvrdio poznati sokolski glas toga mesta. Nadaљe, Pljenjska župa nastupila je na lanskom svesokolskom sletu u Pragu s ogromnim brojem svojih pripadnika, što sve posvedočuje upravo krasan uspeh tamošnjeg sokolskog rada, a to dokazuju i nedavno priredena takmičenja pojedinih župskih okružja, okružni sletovi, odlično uspele pozorišne priredbe u Pljenju, i t. d. Veliki napredak Sokolstva u zapadnem delu čehoslovačke države najzornije pokazuju statistički podaci. Dok je Pljenjska župa još 1929 godine imala 88 društava sa 9347 članova i 3676 članica, sada ima 99 društava s 11.788 članova i 5330 članica, po čemu se vidi, da se broj društava povećao za oko 14 %, a broj članstava za više od 29 %. To su svakako veoma lepi uspesi kroz ovo nekoliko poslednjih godina, koje pokazuju ova odlično organizovana i vodena župa.

Čehoslovačko - poljska sokolska saradnja

Veze između čehoslovačkih i poljskih sokolskih društava na graniči obiju bratskih država postaju iz dana u dan sve tesnije, osobito time što sokolska društva čehoslovačka i poljska međusobno učestvuju svim većim priedbama. Čehoslovački Sokoli iz Ostrave priredili su pod vodstvom moravsko-šleske župe nedavno izlet u Pšov u Poljskoj, gde je bio održan okružni slet poljskih Sokola prilikom 10 godišnjice oslobođenja Gornje Šlezke od nemackog jarma. Tome izletu učestvovalo je 40 čehskih Sokola u kroužu, koji su bili od poljskih Sokola nadasve srađeno primljeni te koji su i sami učestvovali u svečanoj povorci, na velikom zborovanju i na javnoj vežbi okružja.

Kako raste broj sokolskih pripadnika

Na drugom mestu spomenuli smo lep napredak Pljenjske župe u poslednje četiri godine. Isto tako, a moguće i još povoljnije, raste broj članstava također i u Severnoj Moravskoj te u Šleskoj, gde deluje Moravsko-šleska župa sa sedištem u Moravskoj Ostravi, poznatom središtu teške uglejne i železne industrije. Samo u ovoj godini broj članstava povećao se je za 900 lica, što prema prijašnjim godinama znači znatan napredak. Dok je župa na dan 1. januara o. g. brojila 8519 članova i 3952 članice, broj članova za prvi 6 meseca porasao je za 606 osoba, a članica za 320. Na svaki način porast sokolskih jedinica u industrijskim krajevima Čehoslovačke Republike vrlo je značajan pojav, koji pokazuje, da se baš među radništvom u velikoj meri diže nacionalna svest i da ono vrlo dobro zna da ceni sokolski pokret.

Kako se razvijaju telesne vežbe u Sokolstvu

Prošlogodišnji svesokolski slet u Pragu bio je svestrana revija rada čehoslovačkog Sokolstva. Tada je Sokolstvo upravo dokazalo, da mu telovežba nije svrha ni cilj, već samo jedno od sredstava da se narod podigne fizički i moralno. Pored krasnih nastupa na ogromnom sletu, bilo je izvršeno još toliko drugog rada na raznim takmičenjima i igralištima, da se upravo moramo čuditi, kako je sve to bilo uzorno izvedeno i kako je celokupna priedba tako krasno uspela. Pogledamo li pak nešto dublje na savaj telesno uzgajni rad u ČOS, onda nam postaju svi ti uspesi potpuno jasni.

Mi smo u našem listu već mnogo pisali o raznim saveznim prednjačkim školama, koje su bile održane u Tirševom domu u Pragu, gde ČOS uzdržava iz prinosa svega članstava svoju stalnu prednjačku školu za izobrazbu prednjačaka. Ako računamo, da prednjačke škole, koje se drže po tri i po šest nedelja, završi na godinu nekoliko stotina braće i sestara, te da se pored tih redovitih škola priređuju takoder i specijalni tečajevi kao za taborevanje, smučanje, mačevanje, laku atletiku i t. d., onda nam odmah može biti jasno, da apsolventi tih škola i tečajeva moraju u praksi pokazati sve

što su naučili u tim školama i tečajevima. Pored saveznih škola i sve župe priređuju još ceo niz svojih župskih prednjačkih tečajeva, tako da sve jedinice, koje imaju dovoljan broj prednjačaka, razvijaju i pokazuju veliku radost. Osim toga ne smemo zaboraviti na one savezne tečajeve za savršene, vrhunske vežbače, a koji se održavaju u Pragu pod vodstvom prokušanog bivšeg podnačelnika Praškog Sokola brata Josipa Čade. U tom tečaju, koji se drži jedanput na teden, dobiva najbolji takmičarski naraštaj teoretski i praktični pouk. U tu svrhu dobro dolaze i razni telovežbeni počeci filmovi, koji u polaganoj projekciji prikazuju izvesne teške prvine tako da svaki takmičar može tačno da prouči i lako nauči svaki kret vežbe.

Veliki mah zauzele su u Sokolstvu i igre, naročito odbjorka, pa hazena, koškova i t. d. Pored igara, počelo se je u jedinicama, gde je to moguće, gajiti i plivanje, a i veslanje je u zadnjim godinama znatno napredovalo. Društva se takmiče, nadalje, koje će u letnje vreme povesti veći broj dece, naraštaja i članstava na taborenje negde izvan grada. U tom pogledu bili su postignuti vanredno veliki uspesi, pa su mnoge jedinice kupile i zemljiste u kakvom lepotom kraju, gde u letnje doba udaraju svoje društvene tabore za sve kategorije izmenjeno. U čehoslovačkom Sokolstvu gaji se dosta i tenis, te danas već mnoga jedinica ima svoje vlastito tenis-igralište. Također sve to više raste zanimanje i za mačevanje, a što je dalo povoda načelniku ČOS da i tu granu telesne ugozoja svede na odgovarajući moderni način.

Čehoslovački sokolski jahački otinci

Vrlo lep razvoj jahačkih otseka u mnogim čehoslovačkim jedinicama ponukao je vodstvo da i organizacijski uredi ovu granu telesnog uzgoja na šest okružja, u kojima sada deluje ukupno 67 jahačkih otseka sa 2969 članova i 414 članica. Jahački otseci poseduju 145 svojih vlastitih konji i imaju 7 pokrivenih i 10 otvorenih jašnjica za vežbanje. Ovakvo jak razvoj jahačkih otseka nametnuto je potrebu da se izradi novi, jedinstveni poslovnik za sve jahačke otseke, a postoje također i namera da se u svakoj župi osnuje barem po jedan jahački otsek, što do sada još nije bio slučaj.

Sitne vesli iz čehoslovačkog Sokolstva

U poznatom mestu Blatna, gde je delovalo toliko vremena kao Soko i bivši čehoslovački poslanik u Beogradu brat Antonin Kalina, bio je 12. avgusta o. g. uz velike svečanosti otvoren novi sokolski dom, kome je otkriju u ime ČOS prisustvovao njen potstarosta brat Truhlarž. — Olušnica sokolska župa priredila je nedavno svoj godišnji župski slet u Štrenberku, nemačkom mestancu u severnoj Moravskoj, gde se vrlo dobro razvija i napreduje čehoslovačka manjina. Ovaj slet bio je odlična afirmacija Slovenskog i Sokolstva u tom kraju, a bio je i vrlo dobro posećen od svih slojeva tamošnjeg čehoslovačkog pučanstva. — U Podkrkonošima prošlih dana otvoren je Sokol sa Kraljevskim Vinogradima u Pragu svoju planinsku kuću, koja je stajala oko 600.000 Kč, a koju su svotu namaknuli društvo, koje se upravo priprema da podigne svoj moderni sokolski dom u Pragu, sami njegovi članovi, da ono za to nije trebalo izdati ni jedne svoje vlastitne krune. Kuća ima pored svih potrebnih restavracionih prostorija 19 soba, u svakoj po 2 ležišta te 3 zajednička prenočišta sa ukupno 36 kreveta.

0 prvim početcima Sokolstva među Poljacima

Kada je godine 1862 bio ustanovljen Praški Sokol, to je silno odjeknuo po svem slovenskom svetu. Iako je već godinu dana zatim bio osnovan na slovenskom jugu »Južni Sokol« u Ljubljani, ne smemo nikako držati, da ustanovljenje sokolske matice u Pragu nije imalo nikakog odjeka također i među Poljacima. Već godine 1863, kada su se Poljaci bili oprili tudem gospodstvu, njihova nastojanja pratilo je s velikim simpatijama baš vođeći krug sokolski oduševljenih radnika u Pragu, koji se je bio okupio oko Tirša. Nakon što je bila ugušena poljska revolucija, poljski rodoljubi uvideli su, da sav narod treba uzgojiti drukčije nego što se to dosada radiло. Zato je već 1866 bilo osnovano u Lavovu »Kolko gimnastične« (gimnastičko društvo), koje su sačinjavali sami akademici. To je društvo ubrzo došlo u vezu s Praškim Sokolom, te ga zamolio za razna uputstva, sve u cilju da se preosnuje u prvo poljsko sokolsko

društvo. I stvarno, već naredne godine, nakon što su bila potvrđena društvena pravila, bio je u Lavovu osnovan »Sokol«, koji možemo smatrati najstarijim poljskim sokolskim društvom. Tome društву sledila su, prično kasnije, još tri društva: u Tarnovu, Stanislavovu i Tarnopolu.

(Nastavak sa 1 strane)

joj ipak unide i lepog prihoda. Eto, ta jedna jedina zabava daje mogućnosti da plati odmah svoj udeo u fond, jer fond će i njemu sagraditi dom. Svi funkcioneri sokolskih društava, članovi uprave i t. d. ne bi niti osetili da godišnje plate 12 Din više od ostalih članova, koja bi suma novca opet tekla u fond. Ministarstvo Fizičkog vaspitanja također bi još više vodilo računa o sokolskim domovima, jer bi država uvidela, da se ta velika sokolska porodica uzajamno pomaže po onoj »Svi za jednog, jedan za sve!«

Ona pak sokolska društva, koja imaju domove, ne bi smela biti protiv ovome načinu podizanja sokolskih domova već bi morala tim iakše dobiti obol svojoj siromašnijoj braći da i oni dudu do krova nad glavom i da budu danas-sutra svi jednaci i svi na svome i u svome.

Zamislite veliku sokolsku zajednicu u Jugoslaviji, koja broji 1000 sokolskih pukova sa 1000 kasanri! Pa to bi bila sila, to bi bila dika i ponos Jugoslavije. A to je moguće s malo truda i volje.

Ako se ne bi pribeglo ovom načinu, treba misliti kada će te silne sokolske jedinice smoci i naći sredstava da same podignu domove? Nikada, kategorički tvrdim! Retki će ti takovi biti.

Prepuštam pozvanima da o ovome promisli i donesu svoj sud, ali čim pre tim bolje ako se želi dobro našem Sokolstvu, u koje mi svi upiremo poglede kao u našu najveću narodnu organizaciju i našu jugoslovensku svetinju.

Ukoliko kod bratskog Saveza u Beogradu postoji kakav fond, taj bi trebalo odmah unići u ovaj novi fond i trebalo bi odmah posle 1. januara 1934 otpočeti s energičnim delovanjem na podizanju domova.

Poznam nekoju društva, koja su za 50.000 dinara podigla lep sokolski dom, prikladan namenjeno svrsi, iako nema balkona, galerija i t. d. Važno je za razvoj Sokolstva da imade lepu gimnastičnu dvoranu, zračnu, prostranu, pa u istoj za svaku potrebu i dvoranu za sokolske priedbe, selu, zabave i sve što treba jednom mestancu za daljnji društveni razvoj i život, te letnje vežbalište. Kad gradanstvo vidi, da je ta sokolska porodica živa u delovanju, da ta sokolska porodica može sama sebe diljem otadžbine, i ono će pružiti svoj obol i stupaće u sokolske redove bolje i više nego do sada.

Velim, otvoreno je polje rada samo nek se trgnu i promisle oni koji su pozvani pa neka donesu što pre o ovome merodavni sud, a i neka se o ovome preko naše sokolske štampe čuju i druga mišljenja.

Stevan P. Bajić, Gerovo.

Kupuje i služi se markama I pokrajinskog sleti Saveza SKJ u Ljubljani!

Marke, izdane u korist I pokrajinskog sleti Saveza SKJ u Ljubljani 1933, bice u prodaji samo još do 31. o. m., a u prometu do konca septembra o. g. Marke po Din 0.75 prodaju se po Din 1. —, a one po Din 1.50 prodaju se po Din 2. — i dobiju se pri svim poštanskim uredima.

IZ UREDNIŠTVA

Počam od današnjeg broja pa do onoga koji će izići 15. septembra o. g. naš list će izlaziti u suženom opsegu na 4 stranice i stoga u tim brojevima nećemo moći da objavljujemo slike, koje bi nam se eventualno poslale.

Br. Franc Mulaček

Upravo u času kad je naš list ulazio u štampu, primili smo žalosnu vest, da je u visokoj životnoj dobi od 83 godine nočas iznenada preminuo od udara srčne kapi brat Franc Mulaček, poslovoda Ljubljanske tvrtke Mayer, suosnivač Južnog, odnosno Ljubljanskog Sokola. Sve do poslednjeg časa brat Mulaček bio je sve i čil i nalazio se na vršenju svoje službe, koju je kod pomenute tvrtke najsvesnije obavljao preko pola stoljeća.

Pokojni brat Franc Mulaček rodio se u Ljubljani 1850. Kad mu je bilo 14 godina stupio je u trgovачki obrtnički sestava na članicu i odrbnik. Radi svog požrtvovnog sokolskog rada i opće obljubljenosti u sokolskim redovima te radi svoje visoke nacionalne svesti i čestitosti bio je izabran za počasnog člana Ljubljanskog Sokola. Bio je poznat kao odličan i ustajni vežbač, te je i sam često isticao, da svoju fizičku otpornost, zdravlje i vrednju duhu ima najviše da zahvali telovežbi. Učestvovao je također kao agilan radnik i u drugim ljubljanskim kulturnim društvinama, u Citaonici, Glazbenoj matici i t. d.

Brat Franc Mulaček istakao se je i kao gorljivi radnik na narodnom polju. Bio je jedan od suosnivača Južnog, kasnije Ljubljanskog Sokola. U Ljubljanskom Sokolu bio je dugi niz godina načelnik i odrbnik. Radi svog požrtvovnog sokolskog rada i opće obljubljenosti u sokolskim redovima te radi svoje visoke nacionalne svesti i čestitosti bio je izabran za počasnog člana Ljubljanskog Sokola. Bio je poznat kao odličan i ustajni vežbač, te je i sam često isticao, da svoju fizičku otpornost, zdravlje i vrednju duhu ima najviše da zahvali telovežbi. Učestvovao je također kao agilan radnik i u drugim ljubljanskim kulturnim društvinama, u Citaonici, Glazbenoj matici i t. d.

Iz telovežbačkog sleti

30-GODISNJICA DELOVANJA DTJ U ČESKOSLOVAČKOJ

Druga najjača telovežbačka organizacija u Čehoslovačkoj jesu Radničke telovežbačke jedinice ili skraćeno DTJ (Djelnicke telovežbačke jedinice), koje sada broje oko 1300 jedinica. Savez DTJ slavi ove godine svoju tridesetogodišnjicu, koja se je upravo narušila 15. o. m. Pred 30 godinama naime sastali su se u Pragu zastupnici 23 tada postojecih društava osnovavši savez pod okriljem socijalno demokratske stranke. Konstituirajuću skupštinu pozdravio je bio u ime stranke jedan od njenih voda, dr. František Soukup, sadašnji predstevnik čehoslovačkog senata. Za prvog starosta Saveza bio je izabran Fr. Humelhans, koji se i danas nalazi na njegovom čelu, dakle punih 30 godina, a za načelnika DTJ bio je izabran Fr. Mrazek, za tajnika R. Silaba, koji i danas još vrše svoje funkcije. Radničke telovežbačke jedinice nastale su kao posledica u ono doba počinjene klasne borbe, preuzevši u celini Tiršev telovežbački sustav, po kome još i danas vežbaju, razvijajući dosta jako delovanje, naročito u industrijskim centrima među radništvom. Iza svetskog rata njihov razvoj se još više pojačao, ali je god. 1920 došlo u redovima DTJ do raskola, pa se je tada članstvo razdelilo u čiste socijaliste i komuniste, što je urodilo posledicom, da se je organizacija raspisala u DTJ i komunističku Federaciju proletarskog uzgoja. Ova poslednja međutim svojim delovanjem nije mogla ni izdaleka, da postigne one uspehe kao DTJ, pa i uopće u telovežbačkom svetu ne znači mnogo. Međutim su DTJ stupile u vezu s ostalim radničkim telovežbačkim organizacijama u Evropi i s njima stvorile Međunarodni socijalistički telovežbački savez. Od većih priredaba, koje su pokazale delovanje DTJ, spominjemo dve radničke olimpijade, koje su se do sada održale u Pragu, a naredne godine pak nameravaju DTJ da prirede na Strahovskom stadionu svoju III olimpijadu.

FORUM MUSOLINI U RIMU
Fašistička Italija počela je poslednjih godina da provodi telesni uzgoj

akademije odgovara najmodernijim načelima i izveden je na upravo lukuširoznan način; nigrde se nije študio prostorom, samo da se pitomcima počaze, da telesni uzgoj treba da se provodi u najvećim i najhigijeničnjim prostorijama.

35-GODIŠNICA »SOKOLA« U BUGARSKOJ

Pod sokolskim imenom u Bugarskoj uopće ne deluju nikakova organizacija za telesni uzgoj, već udruženje lovaca i strelaca, koje ove godine slavi u Varni 35-godišnjicu svoga opstanka. Toj svečanosti učestovali su takoder i predstavnici jugoslovenskih lovaca, dalje Rumuni, Grci, Turci i Madžari, da bi prijateljski proslavili jubilej bugarske »zelene bratovštine«, koja broji oko 25.000 članova. Ovom prilikom moramo da napomenemo, da je baš ova organizacija sa svojim sokolskim imenom bila jedan od uzroka, koji su navadili bugarski Junaci protiv promene svoga naziva u sokolski, tobože da u Bugarskoj već postoji sokolska organizacija, koja međutim, kao što se vidi, nema baš nikakove veze s ostalim slovenskim sokolskim organizacijama, jer je ona samo sportsko udruženje lovaca i strelaca i ima daleko uže područje rada nego što ga ima slovensko Sokolstvo sa svojim uzgojnim programom.

100 - godišnjica oslobođenja Sokobanje. Dne 13. o. m. proslavljena je u Sokobanji na najsvetniji način 100-godišnjica njenog oslobođenja. Po prvi put Sokobanja bila je oslobođena od Hajduka Veljka, koji se je i proglašio za vojvodu Banjaskog. Godine 1809 međutim opet su Turci osvojili Banju, ali je godine 1833 ponovo prisajednjena, kada je knez Miloš uspeo kod Porte da se Srbiji otstupi 6 nahija. U okvir ove proslave palo je i osvećenje nove zastave Sokolskog društva Sokobanje.

Pronaden nadgrobni spomenik cara Dušana. 10. o. m. pri otkopavanju manastira Mala Studenica kod Peći gosp. Vclimir Jović, istoričar i direktor gimnazije u Peći, našao je Dušanovu nadgrobnu ploču s natpisom. Sada nastaje pitanje, kako je ova ploča došla u Studenicu kad se zna, da je car Dušan bio sahranjen u manastiru Sv. Arhanđela kod Prizrena.

Sveslovenski lekarski kongres u Poznanju. Slovenska solidarnost i saradnja sve više postaju stvarnost. Javili smo već, da se kraj ovog meseca održava kongres slovenskih pravnika u Bratislavi, a prema vestima iz Poznja tamo će se održati u danima od 11 do 15. septembra IV kongres slovenskih lekara pod protektoratom predsednika republike. Za ovaj kongres prijavili su svoje učestovanje najveći kapaciteti svih slovenskih naroda na medicinskom polju.

50 - godišnjica smrti Ivana Turgenjeva. Pre 50 godina umro je u Parizu Ivan Sergejević Turgenjev, jedan od velikana ruske literature. Turgenjev rođio se 28. oktobra 1818. godine u Spaskoj, na imanju svoje majke. Bio je bogate porodice. Kao dete dosta je pretrpeo od majčina despotizma. Već kao mlad stupa svojim pesmama u krug literata, a kasnije počinje da piše i prozu, osobito priče i romane. I sam Dostoevski veoma je cenio pisca »Dimac, Lovčevih zapisaka« i drugih odličnih dela, koja su prevedena i na mnoge strane jezike.

Osvetnica obnovljenog Karadordjevog konaka u Topoli. Dne 13. o. m. bio je na svečan način osvećen obnovljeni konak Vožda Karadorda, koji se nalazi kraj crkve. Prvobitni konak obnovio je i uređio knez Aleksandar Karadordjević, pa su u njemu bile skoncentrisane sve kulturne ustanove Topole. Zgrada je međutim kasnije bila dosta zanemarena, a za vreme rata i uništena. Počeo Nj. V. Kralja sada je konak potpuno obnovljen i u njemu biće muzej s predmetima, koji su u vezi sa velikim Voždom, nadalje narodna čitaonica, prostorije za Sokole i t. d.

Ivan Meštrović 50-godišnjak. Dne 15. o. m. navršio je naš najveći kipar i umetnik svetskog glasa Ivan Meštrović 50 godina svog plodnog i za naciju zaslужnog života. Meštrović se rođio u Vrpči u Slavoniji, gde se je njegova majka tada nalazila na radu, dok mu je rodna kuća u selu Otaviciama kod Drniša. Prvim učiteljem bio mu je otac, siromašan i priprrost seljak. U svojoj rođnoj kući Meštrović je naučio preko 60 narodnih epskih pesama, koje su u njegovu dušu budile želju da njegov narod bude velik i slobodan. Kao mlad dečko pasao je ovce i pri tome izradivao iz drveta i kamena svakojake likove tako, da je time na sebe osvratio pažnju. Šibenčanin Grubišić, umirovljeni kapetan, čovek širokih pogleda i velikog smisla za lepotu i umet-

nost, otkrio je Meštrovićev talent i spasio ga narodu uputivši mladog Meštrovića na nauke u Split, odakle je kasnije pošao u Beč, gde je nakon mnogih patnja i razočaranja dovršio umetničku akademiju. Već za vreme svojih studija u Beču Meštrović je mnogo radio, ali zapravo po završetku istih sledi njegov nagli umetnički razvitak i uspon, u čijim se delima sve jače i jače ispoljavaju pravi genije. Danas, u doba svoje najjače stvaralačke snage, Meštrović je po općem priznaju jedan od najboljih i najčuvanjih kipara sveta. Svoje umetničke rade dove izlagao je Meštrović po svim svetskim kulturnim centrima, čime je zainteresovan strani svet za svoj narod i njegovu sudbinu i slavom svojom prodicaju imc svoje zemlje. Pripremanju našeg narodnog oslobođenja Meštrović je svojoj zemlji učinio neocenjive usluge. Mnogobrojna su njegova velika umetnička dela, od kojih se veliki deo nalazi po raznim stranama sveta.

KNJIGE I LISTOVI

DR. JELAČIĆ ALEKSIIJE: ISTORIJA POLJSKE

(Skoplje, 1933. Izdanje Kola Poljsko-jugoslovenske lige. Str. 112. Cena Din 20—)

Kao treću knjigu svoje »Istorijske slovenskih naroda« izdao je eto skopski profesor Jelačić »Istoriju Poljsku«. To je prva »Istorija Poljske«, pisana na našem jeziku i već zato zaslužuje svu pažnju. Ali o njoj se može ne samo reći, da je prva po vremenu, nego i to, da je prvovrsna. Knjiga se odlično čita. Iako nije baš obimna ipak nam kaže mnogo, i to u vrlo pristupačnoj formi; Jelačić se ne gubi, hoteći biti »kratak«, u kojekakvim opštih tvrdnjama, nego svuda navodi sasvim konkretne i specijalne dogodjaje, koji najbolje ilustriraju čoveka i vreme. Tako vešt može gradom disporirati samo onaj koji je dobro poznaje; g. Jelačić, profesor gimnazije u Skoplju i docent tamošnjeg filozofskog fakulteta, dobar je stručnjak. Istoriju Poljsku je savladao tim lakše, jer je poreklom Rus (iz Kijeva, dakle s Ukrajincima), čija je prošlost tako često povezana s Poljskom). Nije li pak rusko-poljska prošlost piscu, kao Rusu, smetala da pišući o Poljskoj ne bude objektivan? Ovom Rusu, naime g. Jelačiću, ona prošlost nije smetala objektivnosti prikazivanja poljske prošlosti. U uvodu nam kaže: »Istorijska svakog naroda pesna je velikih i raznovrsnih tragedija; rekao bih, da je istorija uopšte tragična, a istorija Poljske možda spada u red najtragičnijih. Naročito tragičnu notu unosi u nju mnogovekovni rusko-poljski spor. Ja sam ga izložio u opštim potezima, potrudivši se da ga prikažem s potpunom objektivnošću. Držim i čvrsto sam ubeden, da je došlo vreme da se taj spor konačno likvidira u duhu slovenskom i čovečanskom.« Ne čudim se zato da g. Jelačić (str. 95) citira reči, koje je god. 1863. u vremu poljskog ustanka zapisaо ruski slobodnjak Herenc: »I mi smo s Poljskom, jer smo za Rusiju. Mi smo na strani Poljaka, jer smo Rusi. Mi hoćemo nezavisnost Poljske, jer hoćemo slobodu za Rusiju.« Kad budu svi Rusi ovako govorili i kad budu osobito svijetljeni manji slovenski narodi tako mislim, kao što je govorio Herenc i kako je sad činom pokazao g. prof. Jelačić, onda će istom biti omogućena važnija saradnja slovenskih naroda i država. Najviše ta saradnja zavisi od odnosa između Poljske i Rusije i od načina kako na taj odnos najbolje gledaju drugi Sloveni.

Naše Sokolstvo ima u svojoj ideji i Slovenstvo. Ali Sokoli moraju priznati, da baš o Poljskoj vrlo malo znaju ili da imaju o njoj krive pojmove. Već zato svoj brači sokolskoj preporučujem ovu knjigu, koju je napisao o Poljacima Rus, a kojoj je profesor varšavskog univerziteta, odlični poljski istorik Oskar Halecki napisao predgovor. (Cena je niska, 20 Din, a naručuje se kod pisci: Dr. A. Jelačić, profesor, Skoplje, gimnazija.) Knjiga je štampana u cirilici. U potankosti knjige ovde ne ulazim.

Dr. Fr. Ilešić

NOVA SOKOLSKA KNJIGA O TIRŠU

U nakladi ČOS, koja izdaje »Sokolski arhiv«, izšao je sada peti svezak, koji reproducira poznati Tiršev spis »Javni telovežbački nastupi i takmičenja«. Knjiga je podjeljena na pet delova, koja obuhvataju sva pitanja o javnim nastupima i takmičenjima, kako je to pretstavlja naš osnivač pred toliko decenijom, a koji je već unapred video, da jedino sistematski sokolski rad na javnim nastupima može da donese celokupnju organizaciji onaj uspeh, koji je očekivala od nastupanja u javnosti. Knjiga obasije 720 strana, a cena joj je 35 Kč. Preporučujemo da je nabave i svim oni naši prednenci, koji vladaju češkim jezikom. Dr. Vinter i starešina Sokolskog društva brat Pušić.

SOKO NA JADRANU,
Glasnik Sokolskih župa: Split, Šibenik, Zadar i Sušak-Rijeka. Split.

Br. juli-avgust 1933 donosi sledeći sadržaj: Povodom slučaja br. ing. Vlade Anžluvara u Solinu. — S. V.: II slet Sokolstva na Jadranu u Sušaku 4 i 5 VI. — Dr. Simunović Stevan (Split): Zdravstveni nagovori za decu i odrasle. — Majcan Ivo (Senj): Više sokolske discipline i svesti. — Slet bračkog okružja u Sutivanu. — Slet sinjskog okružja u Trilju. — Prof. Vjekoslav Špičić. — Češkoslovački Sokoli na Jadranu. — Za decu i naraštaj: Dragutin Lukež (Sušak): Zdravo! — Dragutin Lukež (Sušak): Dobrotvorka Sokolića. — Ksenija Jedlovský (Split): Sokolstvo. — Šaljivi kut. — Beogradski sokolski film. — Štampa. — Vesti iz župa Sušak-Rijeka, Šibenik-Zadar i Split.

OGLAS

U Sokolskom društvu Krapina — župa Zagreb — upražnjeno je mesto čuvara Sokolskog doma Ljudevita Gaja. Ovo je mesto skopčano sa ovim dohocićima: stan u naravi od sobe, kuhinje i ogreva, stalne plate od dinara 300 — mesečno i nuzgrednog ali stalnog dohotka od najmanje Din 300 — mesečno.

Uveti nameštenja su, da je reflektant član koji sokolske jedinice, a prednost imaju članovi vežbači i oni s prednjakim kvalifikacijama. Čuvar doma može se baviti nuzgredno i kojim obrtom. Nastup odmah 25. augusta ili po dogovoru.

Prijave slati na Sokolsko društvo Krapina do 25. augusta o. g. Zdravo!

Upravni odbor.

IZ ŽUDA I DRUŠTAVA

Župa Beograd

SOKOLSKO DRUŠTVO BATAJNICA

Svake godine na dan crkvene slave (Sabor arh. Gavrila) Sokolosko društvo Batajnica priređuje svoju godišnju javnu vežbu. Ove godine na taj dan 26. jula priređilo je društvo sledeće prirede: popodne u 17 časova janjan, u 18. u 21.15 časova akademiju i posle akademije veliko sokolsko vežbanje.

Na javnoj vežbi nastupile su sve kategorije s ljubljanskim prostim vežbama, sem muškog naraštaja, koga ovo društvo nema u dovoljnome broju. Pored toga, nastupila su uzorna odeljenja članova na spravama. Sve su vežbe dobro odvezbane, a naročito možemo istaći besprijekornost muške dece, članica i starije braće. Sve vežbe pratila je vojna muzika. Kao gosti vežbali su članovi Sokolskih društava: Beograd V, Stara Pazova i Stari Baranovići.

Posle javnog časa priređena je sokolska bakljada kroz mesto. Sa vojnom muzikom na čelu članstvo je nosilo zapaljene lučeve, pevalo sokolske pesme i klicalo.

Na akademiji smo videli lep izbor dobro uvezbanih tačaka, koje su većinom bile sastavni prednjaci mesnog društva. Nastupile su sve kategorije, počevši od najmanje dečice u tačci: »Lov na zečeve« do uzornog odeljenja članova na razboju.

Zalimo, što ovim priredbama društva nije prisustvovao dovoljan broj meštana.

Primitili smo, da svaka od ovih priredaba nije počinjala tačno u zakazano vreme, već sa po čitavim satom zakašnjenja. Mi Sokoli mora da smo tačni, jer sokolska tačnost mora biti jedna od prvih vrlina, koje treba da krase prave Sokole.

Radujemo se ovome uspehu i želimo da produžimo i dalje u svome radu bez obzira na prepreke, do kojih baš oni u svome mestu često dolaze.

M. J.

SOKOLSKO DRUŠTVO ST. PAZOVA

Naše društvo upotrebljilo je i ovo leto korisno po svoje članstvo. Ono je naime organizovalo nedeljne izlete u prirodu, sumu, na Dunav. Tu dolaze porodice članova sa decom, sunčaju se, kupaju, igraju odbojku, propagiraju praktično Sokolstvo i sokolsku ideju među mешtanima u Novim Banovicima i Čortanovicima. Ti izleti se obično svršavaju u najlepšem raspoloženju, redu i u sokolskoj bratskoj pesmi pa se svake nedelje sve više i više članstvo za njih interesuje. Organizator svega toga je naš vredni starešina br. Dr. Branko Čipčić te br. Slavko Ivković i br. Vojko Matić. — Dr. V.

Župa Bjelovar

VELIKO SOKOLSKO SLAVLJE U VIROVITICI

Sokolski slet okružja virovitičkog započeo je sa sokolskom akademijom, koja je održana na 5. o. m. u 9 sati na veću u prostorijama Hrvatskog doma. Akademija je ispunjena sa precizno izvedenim biranim programom, koji su izveli članovi Sokolskog društva Zagreb II, Bjelovar i Virovitica, te članovi Sokolske čete Detkovac i ostalih četa.

Slet su posetili brojni Sokoli sa područja župe Bjelovar, Zagreb, te iz osječke župe društva Slatina i Voćin.

Posle natecanja i pokusa pre pođne, krenula je od Hrvatskog doma do dvorca gradske općine impozantna sokolska povorka, gde je Sokole prvi poždravio gradski načelnik br. Salajčić Josip, starešina Sokolske župe br. Dr. Vinter i starešina Sokolskog društva brat Pušić.

Pobjednik na ovom sletu — četa Nova Gradina pretstavlja sa svojim članovima retku ustrajnost, disciplinu i energiju u sokolskom radu. Ta četa sastoji se od samih dobrovoljaca — kršnih Hercegovaca i Crnogoraca, koji su, bez obzira na dobu i pol došli u Sokol, oplemenjujući svoju narodnu dušu. Na čelu te čete stoje dobrovoljci br. Milan Žirojević — a duša cele čete je sestra Šepi Vilma, učiteljica iz Gradine.

Pobjednik na ovom sletu — četa Nova Gradina pretstavlja sa svojim članovima retku ustrajnost, disciplinu i energiju u sokolskom radu. Ta četa sastoji se od samih dobrovoljaca — kršnih Hercegovaca i Crnogoraca, koji su, bez obzira na dobu i pol došli u Sokol, oplemenjujući svoju narodnu dušu. Na čelu te čete stoje dobrovoljci br. Milan Žirojević — a duša cele čete je sestra Šepi Vilma, učiteljica iz Gradine. Upravni odbor Sokolskog društva, a sa njime i celo virovitičko građan-

stvo sretno i ponosno je, što je ta sokolska manifestacija tako uspela, jer je time i opet dokazano, da je Virovitica jugoslovenska, da ona jest i da će biti budan čuvar jugoslovenskog narodnog jedinstva, veliki širitelj bratske slove, ljubavi, mira i napretka među našim narodom, kojem je to i te kako potrebno. Virovitica i njena okolica dokazala je, da je uvek spremna da stupi na obranu Kralja i Otadžbine — protiv svih, svega i svakoga, ko bi se drznuo da dirne u narodni mir i njegovu u moru krvu stečenu narodnu slobodu.

Župa Celje

SOKOLSKO DRUŠTVO VELENJE

V nedeljo 13. avgusta so priredila vsa tukajšnja narodna, kulturna i dobrotnica društva iskreno odhodnico br. dr. Fr. Podkoritniku, ki je kot banovski zdravnik premeščen v Grosuplje. Zastopniki trške občine, občinskega pomožnega odbora za brezposelne, drž. železnic in rudnika

ROSJAVA — FONSIER • DRUŠTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE • BEOGRAD

Tudi sosednje br. društvo Preser je ni v tem pogledu ničesar zaostajalo. Udeležilo se je v polnem številu in pokazalo njih požrtvovost in smisel za skupno delo, za kar jim gre vsa zahvala.

Nič ni zaostajalo tudi sosednje br. društvo Vrhnik, ki se je tudi polnoste udeležilo našega nastopa in ves nastop še bolj povzdignilo z njihovo posebno in krasno izvedeno točko vrhniške sedmorce, ki ji gre vsa pohvala.

Tudi sosednja br. četa Notranje goricje je bila zastopana pri naši predstavi z br. starostom Novakom na čelu, ki je obenem tudi župan naše občine.

Poleg navedenih se je tudi korporativno udeležila naše prireditve mlađa, komaj ustanovljena sokolska četa v Kozarjah.

Pred zaključkom nastopa je imel pozdravni nagovor društveni starosta br. Jevec, nato delegat župe br. Krapec, nakar je še br. Novak kot župan v imenu naše občine v kratkih besedah pozdravil vse navzoče ter pozval vse k nadaljnemu vztrajnemu in požrtvovanemu delu.

Bratje in sestre izrekamo vsem iskreno zahvalo, držeč se gesla »V skupnem delu je naš napredok«.

Zdravo!

SOKOLSKO DRUŠTVO DOLENJI LOGATEC

† Sestra Greta Goletova

Naši sokolski družini je prizadela nemila in neizprosna usoda krut udarec. Odšla je v cvetu let, odkoder ni več povratka, sestra Greta Goletova. V ponedeljek 13. t. m. smo jo spremlili v žalnem sprevodu iz splošne državne bolnice v zadnje počivališče njenih zemskih ostankov na novo pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani. Žalosten je bil ta pogrebeni sprevod. Dolga vrsta ljudi, skoraj samih Logatčanov, jo je spremljala na njeni zadnji poti, zakaj pokojno s. Greta smo imeli vsi radi. Nakopala si je težko bolezni pri kopanju v letošnji veliki vročini in ni bila več zdravila ranjo. Imela je še 18 pomlad na seboj. Zdaj sniva svoj večni sen na prostranem ljubljanskem polju. Naj ji velja naš zadnji sokolski »Zdravo« in naj ji bo njen sen lahak!

V. J.

Župa Mostar

VELIKO SOKOLSKO SLAVLJE U LJUBUŠKOM

Cetvrtja javna vežba, koju je Sokolsko društvo u Ljubuškom održalo dana 6 avgusta t. g. kako u moralnom, tako i materialnem pogledu uspela je iznad svakog očekivanja. Ovako uspešnu javnu priredbu grad Ljubuški nije zapamtio od oslobođenja do danas, jer po svome obilnom i sa puno veštine

izvedenom programu, te posetom od strane gradanstva, braće seljaka iz okolnih i udaljenih sel, bratskih sokolskih četa i susednih društava, ličila je na jedan veliki slet, a ne na javni čas.

Na javnem času svirale su tri glazbe bratskih društava, i to: Stolac, Metković i Imotski.

Več oko 14 sati počeli su se skupljati brača članovi in prijatelji sokolski na zbornem mestu pred sokolom. Tačno u 15 sati krenula je povorka sa zbornog mesta, kojoj su bili na čelu ratni dobrovoljac brača Mitar Popović i Agan Dizdarević na konjima, zatim konjica organizovana od braće seljaka i grada, — četnici i ratni dobrovoljci, glazba, starčinstvo bratske župe i društava, vežbačke kategorije i ostalo članstvo.

S najvećim zadovoljstvom uočena je ogromna poseta sa strane sel, pa čak iz Posušja, iako je udaljenost oko 55 km. Bratska Sokolska četa Posušje sa lepim brojem članova vežbala na čelu četnog starešine brata Karana, nije žalila truda, nije gledala na teški teren i daleki put, uveličala je našu pripredbu i skupu sa društvenim četama Vitina, Grab i Klobuk istupila u jednoj tačci programa, koja je po svoje složnosti i veštosti radu izvedena na potpuno zadovoljstvo svih prisutnih.

Okolna bratska društva: Stolac, Čapljina, Metković, Vrgorac i Imotski, brojno su posetila ovaj naš neotečkivani slet pa ovom prilikom neka im je bratska i iskrena hvala kao i svoj ostaloj braći posetiocima, koji nisu žalili truda i koji učinile sve što se moglo da ova naša retko uspela sokolska manifestacija dostigne zavidne rezultate.

Lepo udešeno i sa puno okusa dekorisano vežbalište kod zgrade Sreskog načelnstva, bilo je dupke puno.

Početak javnoga časa otpočeo je prigodnim i patriotskim govorom starešine društva brata Mustafe Nazečića, kojeg su svi prisutni pažljivo slušali kličući Nj. Vel. Kralju, starešini Sokola Nj. Kr. Vis. Prestolonasledniku Petru i celom Kraljevskom Domu. Potom je glazba bratskog Sokolskog društva Stolac otsvirala državnu himnu, te se nakon toga pristupilo izvođenju ostalog dela programa.

Na večer istoga dana održana je akademija na istom vežbalištu, koja je takoder uspela vrlo dobro.

Župa Niš

SOKOLSKO DRUŠTVO U LEBANU

Privremeni odbor za osnivanje Sokolskog društva u Lebanu na čelu s Miodragom V. Živkovićem, sudijom, zakazao je osnivačku skupštinu društva za 6 avg., koga je dana i održana te je tada i izabrana društvena uprava na čelu sa bratom Milošem Dragovićem, nar. poslanikom, inače starim Sokolom. Skupština je protekla u potpu-

nom redu, manifestujući Kralju i starešini Sokola Nj. Vis. Prestolonasledniku Petru. Skupštini su prisustvovali i članovi uprave Sokolskog društva iz Leskovca sa svojom muzikom, što je izazvalo veliko odusevljenje medu gradanstvom varošice Lebana, a posle skupštine održano je narodno veselje.

Skupština je otvorio sazivač brat Dragović lepim govorom, pa je odmah reč pretstavniku župe Niš, članu starešinstva, bratu Miodragu Živkoviću, koji je u ime župe pozdravio skupštinu, održavši zatim dan vrlo lep govor o Sokolstvu i njegovim ciljevima i putevima. Na kraju je izabrana društvena uprava, i to: za starešinu br. Miloš Dragović, za zam. br. dr. Mićić, za blagajnika br. Sava Jovanović, odv. priprav., za tajnika br. Lazar Krsović, knjigovoda, za prosvetara br. M. Janković, učitelj, za načelnika br. Dobr. Janković, sud. činov. te ostali članovi uprave i nadz. odbora na čelu sa br. Gajom Nikolićem, penz. iz Lebana.

Uvečer istoga dana održano je sa kolsko veče, koje je bilo vrlo dobro posećeno.

Lj.

Župa Osijek

† BRAT ALEKSANDAR STANETI

Dne 9. o. m. predasmo materi zemlji i položimo u obiteljsku grobnicu na rimokatoličkom donjogradskom groblju u Osijeku patničko telo marnog i velikog sokolskog radnika i pregaoca pokojnog Ace Stanetija, predsednika prosvetnog odbora Sokolske župe Osijek.

Za pokojnog brata Stanetija može da se kaže s punim pravom, da je umro na dužnosti, na velikom narodnom i sokolskom radu. Mlad, u naponu snage, u 39 godini, presegavači kao predsednik ŽPO-a jednom važnom sastanku okružnih prosvetnika 24 januara o. g. bi pogoden teškom kapi na izlasku sa sednice. I patio se i mučio siromah do u kasno leto vazduši u živoj nadi, da će posve ozdraviti, jer se je več bio počeo lepo da oporavlja — kad ga najednom pogodi ponovno udarac teške boletice i konačno shrva več krhko i oslabljeno mu telo. Iako smo na neki način morali da budemo spremni na samu katastrofu, ipak nas je vest o nestanku dragog brata Ace toliko potresla, da se još uvek ne možemo da uživimo u taj velik udarac sudbine, koji je zadesio načelnicu naše sokolske redove. Jer pokojni Ace Staneti bio je ono što se kaže, doista Sokol dušom i telom u svakom i zadnjem atomu i nervu svog žilavog i duha i tela. I kad se je starešina župe br. Mita Petrović oprštao nad otvorenim grobom od pokojnoga brata Ace dirljivim i snažnim sokolskim govorom, on je punim pravom rekao: »Teško ćemo, dragi Aco, da ponimo prazninu, koja je nastala Tvojim nepovratnim odlaskom!«

Pčelica i mrav sa silnim sokolskim zanosom mogu zaista da budu punim pravom sinonimi za zanos, rad i mar-

ljivost pokojnog Ace Stanetija. Sokolski rad pokojnog Ace može doista da nama Sokolima služi kao svetao primer naročito na teškom prosvetnom sokolskom polju! Župa Osijek jednodušno i nepodeljeno oseća pretežak gubitak koji ju je zadesio, pa se je to konačno moglo i videti na velebnom ispravaju do njegovog zadnjeg počivališta. Na brzojavnu obavest dohrlise braća u svečanim odorima iz svih okružnih i bližih mesta da zajedno sa župom i oba osječka društva odadu pokojniku poslednju počast i da osećajno i iz dubine duša zaže: Mir pepel u njegovom!

Pokojni Aleksandar Staneti rođen je u Osijeku kao odvetnik stare i vrlo ugledne obitelji 11. februara 1894. god.

Srednju je školu polazio u Osijeku. Već tim najmladim svojim godinama isticao se nacionalnim jugoslovenskim osećajima. Radi toga je morao već tada da oseti posledice takvog svog rada, kad je bio oputšten iz osječkih srednjih škola i morao da nastavi nauke u Zemunu. Tu je vrlo često prelazio u Beograd i s tamošnjim kolegama živo produbljivao i izgradivao svoje jugoslovenske osećaje. Kasnije se je ponovno vratio u Osijek, gde je i maturirao. Više trgovачke studije nastavio je u Beču, gde je odmah stupio i živo sudjelovao u radu jugoslovenskog studentskog udruženja. Po povratku sa studija preuzeo je u Osijeku radnju svoga oca F. Staneti. Početkom velikog rata otišao je u rat i bio sve do kraja u ruskom zarobljeništvu. I u zarobljeništvu je pokojni Aco bio razvio jači nacionalni rad. Posle rata preuzima ponovno jednu od najvećih radnju u Osijeku pa i u tom svom čisto privatno-trgovackom poslu unosi svoje nacionalne ideje. I upravo to činjenica, kao i njegov živi i žilav rad u svima nacionalnim društvima, bili su uzrok da

se je tadašnje »rodoljubivo« osječko gradanstvo ostentativno odbilo od njeve radnje, koja je usled toga počela da stradava. Ali ni to nije našeg Ace pokolebalo u njegovoj ideologiji, na suprot, on sada još i češće i jače počima da radi naročito u Sokolu, gde je i u društu i u župi zauzimao razne i vidne položaje kao blagajnik, gospodar i konačno župski prosvetnik, na kojem je položaju i ostao sve do svoje smrti. Prigodom I. pokrajinskog sletja u Osijeku razvio je specijalnu aktivnost kao jedan od najaktivnijih saradnika u propagandnom otseku. Kao župski prosvetnik pokrenuo je i organizovao župsko glasilo »Bratstvo«, kojemu je bio urednik. Priredio je i organizirao župске i okružne prosvetne tečajeve, proveo uzornu organizaciju prosvetnog rada u župi i uopće saradivao u svim sokolskim listovima, a naročito u »Sokolskom glasniku«. Eto, takavog saradnika i nemara gubi u njegovim najlepšim godinama Sokolstvo i župa Osijek!

Neka je slava i večna harnost bratu Aleksandru Stanetiju!

Župa Zagreb

SOKOLSKA ČETA GREĐANI

Sokolska četa Gređani održala je 6 avgusta o. g. svoju drugu javnu vežbu uz sudelovanje matičnog društva Okučani i društva Nove Gradiške, te uz sudelovanje okolnih bratskih sokolskih četa, koje su bile zastupljene u vrlo lepom broju.

Vežbe su bile izvedene u 10 tačaka uz površno pozdravljanje i sveopće zadovoljstvo publike. Posle svršenog programa prisutne je pozdravio načelnik čete brat Dušan Stojčević. Nastupi vežbe na spravama pratilo je tamburaški zbor Sokolske čete Gređani.

Vse tiskovine za

sokolska društva

vse knjige za so-

kolske knjižnice

vsa vabilia, leta-

ke, lepake za

sokolske priredi-

tve Vam natisne

Tiska šolske, mlađinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrira knjige v enobartnem in večbarvnem tisku. / Tiska časopise, revije, vizitke, bloke, kataloge in mlađinske liste.

Lastna tvornica šolskih zvezkov. Knjigoveznica Oddelek za učila z veliko zalogu slik način velmož

KNJIGARNA V LJUBLJANI PODRUŽNICA V MARIBORU Tyrševa ulica štev. 44

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

FRANIČKANSKA 6

872-32

Širite sokolsku štampul

Svako sokolsko društvo, svaki član i svaka članica treba da nabavi

Sokolsku knjižnicu

I. sveska:	E. Gangl: O sokolski ideji.
II. "	Ing. Lado Bevc: Sokolovo prosvetno delo.
III. "	Dr. Miroslav Tyrš: Naž zadatak, smer i cilj.
IV. "	Vekoslav Bučar: Dr. Ivan Oražen.
V. "	Dr. Miroslav Tyrš: Sokolska gesla.
VI. "	Jan Pelikan: Dr. Miroslav Tyrš.
VII. "	Jan Křen: Cilj sokolskih teženj.
VIII. "	E. Gangl: Tyršovo Sokolstvo. (Sloven. tekst).
VIII. a "	Isto. (Srpsko - hrvatski tekst).
IX. "	Dr. Niko Mrvoš: Pogledi i misli dr. Miroslava Tyrša.

Svaka sveska stoji 3 Din

PUTEVI I CILJEVI

U tvrdom povezu 8 Din

ODBOJKA (VOLLEY BALL)

U kartonu 12 Din

Franjo Mačus: Praktički udžbenik češkog jezika.

U kartonu 15 Din

Franjo Malin: METODIKA SOKOLSKE VZGOJE

U tvrdom povezu 36 Din

Miroslav Ambrožič: ČEHOSLOVACI I ČEHOSLOVAČKA

U kartonu 15 Din

Jugoslovenska Sok